

KOREJSKA ARMADA NAPADLA JAPONCE

AMERIŠKE ŌTE KONŌNO ZAPUSTE SIBIRILO

**Is Moskve poročajo o nadaljnjih
zmagah in velikem plenu v
tučni Rusiji**

Honolulu, 13. jan. — Tukajšnja korejska Narodna zveza je preje-la večeraj brzojavko iz Šangaja, da je korejska armada prekoršila

Washington, 13. jan. — Ameriška vlada se je končno odločila, da odpokliče 8000 ameriških vojakov iz vzhodne Sibirije. Američani se podajo domov 15. februarja in v koncem meseca bodo vsi na morju. Ameriške čete potekajo, da se prej odpeljejo domov v

Cehoslovaki in čete drugih narodnosti iz Sibirije, ki odpotujejo na ameriških parnikih; nato napusti Sibirijo ameriška telesnikarska komisija pod vodstvom Johna P. Stevensa, ki je bil v Rusiji že predno je padel car.

London, 13. jan. — Uradno poročilo iz Moskve, ki je prišlo sinoči, navaja nove zmage sovjetskih čet na fronti v južni Rusiji.

stanak. Denikinova armada se
povlači; ona polovica je vrli-
ma u Kavkazu, a druga pol-
ovica od Kercena. V čem od 21.
decembra do 9. januara je rdeća
armada ušla 25.000 — 30.000

nové armáde in vplnila 650 topov, 11 tenkov, 50 bombometov, 1050 strojev in ...

Pariz. — Poljski in ruski Udio

bele iz Ukrajine pred prodirajućim ruškim i sovjetskim četama na črti med Kijevom i Voločko

proti zapadu. Tako poročajo iz
Varšave. V Zmerinki je okrog
15.000 Slovaških begunov.

VILLA NAPADE TAMFICO?
Washington, D. C. — French

neo Villa je s četice banditov na konjih na potu v Tampico, da tam konferira z vodjem banditov Pelassom, ki ropa po okolici Tampica. Tako se glase poročila, ki so dospela sem iz Mehike.

Bandita mogoče napraviti do

govor za kontrolo tamplakega oljnega polja in zasedenje Tampla.

NOVA BOLNEZEN SE JE RAZ.

**SIRILA V OKLAHOMSKIM
MINUTIM.**

Muskogee, Okla. — V Musko-

bolezi, ki se je pojavila v Skiatooku, do tri sto oseb. Tukaj še ni nihče umrl za posledicami te

bolezni. Bolezen se je pojavila tudi v nekaterih drugih oklahomskih mestih in zdravniki izjavljajo, da je neke vrste lahka kolera.

V Skiatooku je umro že pet o-
sob zaradi nove bolezni.

Kryava hitla med Francoist la

New York, N. Y. — Toka (Hill)

društev je prejel brzojavko od tajnika sirsko stranke v Kajru. bi

ee glasi: "V Siriji divjajo krvave
bitke med prebivalstvom in fran-

eoskimi četami, ki hočejo okupirati našo domovino. To je posledica

nemarnosti Združenih držav, ki se izogibljujejo široko-orijskemu

vpravljanja in prepulcajo odprta vrata imperialističnim ambicijam evropskih držav." — Taki so

lja dalje, da se ne bodo Sirci nikdar podali Francozom.

nemarnosti Združenih držav, ki se
izogibljujejo široko-orijentalnemu

vpravljanja in prepulcajo odprta vrata imperialističnim ambicijam evropskih držav." — Takle im

lja dalje, da se ne bodo Sirci nikdar podali Francozom.

POTOP.

Zgodovina

N. Stanković, P. Stanković

(Nadaljevanje.)

"Lepo prosimo, vaša milost, daj vas nimam na kaj povabiti, ker imamo samo grah in klobase."
"Imam s seboj bolj slastnih stvari," odvrne mladi gospodič ponosno, "toda tek imam izboren in grah in klobase so meni najljubša jed."

Po teh počasi izgovorjenih besedah sede na klop za mizo. Ko se mu kmitlem toliko umakne, da je lahko ugodno sedel, dodá uljudno:

"Prosim, prosim, ne vznemirjajte se, gospod! Na potovanju se ne sme ozirati toliko na dostojanstvo in če me tudi trčite s lakom, mi ne pade še kruna z glave."

Kmitie je porinil pred tuja skledo z graham in, ker ni bil — kakor že znano — varen takim besedam, bi bržkone razbil posodo na glavi tega ošabnega mladčenka, ko bi ne bilo v tej osebnosti nekaj takega, kar je zanimalo Andreja. Radi tega ni samo potlačil jeze, marveč se še celo nasmešnil ter dejal:

"Sedaj se takni časi, gospod, da padajo krole celo z najvišjih glav. Za vzgled nam je naš milostljivi kralj Jan Kazimir, ki ima pravico do dveh kron, ki pa sedaj nobene nimata, razun trnjeve."

Tujec pogleda na to bistro Kmitie, na to pa vzdihne ter reče:

"Zares se sedaj takni časi, in bolje je, da ne govorimo o tem, k večjemu še z zavrniki."

Čez trenutek pa doda:

"Toda kaj pametno ste povedali to. Morali ste slušati nekega na dvorih, ali pa ste bili sredi izobraženih ljudi, ker ste olikanost, kakor bi si slovesni misli."

"Da, zares sem se dogovoril med izobraženimi ljudmi, kar sem mislil to in ono, toda slušali nisem."

"Kje ste bili rojeni, prosim?"

"V graščini, v vojvodstvu trockem."

"Bodite tudi v graščini, samo da ste plemič. A kaj je bližati novega na Litavskem?"

"Ni! Vse je po starosti. Samo izdajale ne manjka."

"Izdajale? pravite gospod. Kdo pa so, prosim, ti izdajale?"

"Oni, ki so odstopili od kralja in ljudovlade."

"A kako se ima kralj vilenaki?"

"Boln je, pravijo; mahuha ga muči."

"Bog me da zdravi! To je vri gospod!"

"Vri se šveda, ker jim je odprl vrata na stelaž."

"Kakor vidim, vi niste njegov privrženec?"

Kmitie je opazil, da ga ogleduje tujec ves čas pasivno.

"Kaj meni mar za to?" odvrne, "naj drugi mislijo na take stvari. ... Jas se samo bojim, da se šveda ne bi polastil mojih konj."

"Treba je, da se teh precej iznebite. Evo tu na Podlesju so nastanjeni tri polki, ki so se spuntali proti hetmanu. Ti gotovo nimajo preveč konj."

"Jas tega ne vem, kar nisem bil med njimi, daj mi je dal neki gospod, katerega sem srečal, pismo za enega njihovi polkovnikov, s prošnjo, naj mi ga oddam pri prihodnosti."

"Kako vam je mogel dati oni gospod pismo, ako pa ne potajate na Podlesje?"

"Ker stoji eden njihov polk v Šečinu, torej mi je gospod dejal, naj ga oddam ali sam, ali pa izročim pri Šečinskem kmetu drugemu."

"To se kaj dobro ujema, ker uprav jaz sem namenjen v Šečin."

"Torej bežite tudi pred Švedi, gospod?"

"Čemu pravite 'tudi', ko pa sami na bežite, marveč greste med nje, hoteč jim prodati svoje konje, če jih vam ne vzamejo s silo."

Kmitie odmahne z rameni.

"Rekel sem 'tudi', ker sem videl v Lengu dokaj plemstva, ki je bežalo pred Švedi. Kar se mene tiče, vem, da bi tu dolgo ne spdeli na gorkem, ko bi jim vsi tako slušili, kakor jim mislim jaz slušiti."

"Ali se ne bojite govoriti kaj takega?" vpraša tujec.

"Ne bojim se, ker nisem plačljiv. Sicer pa greste v Šečin in tam vsi glasno govorijo, kar mislijo. Bog samo daj, da se kmalu izpremene besede v dejanja!"

"Vidim, da ste nenavadno bistroumen človek," ponovi tujec. "Pa če niste prijatelj Švedov, čemu torej greste stran od onih polkov, ki so se spuntali proti hetmanu? Čemu odhajate od onih vojakov, ki so se spuntali ne radi tega, ker niso sprejemali 'šolda', marveč radi tega, ker nočejo slušati ni hetmanu, ni Švedom. Za te ljudi bi bilo dokaj bolje, da ostanejo pri hetmanu, kakor pa se izpostavlja gladi in nesgodam; toda oni so raje učinili poslednjo, nego bi se ineverili kralju. Gotovo je, da nastane med njimi in Švedi vojaka; mogoče, da bi se bila že začela, ko bi bili Švedi že dospeli v ta kraj, če ne pa še daleč ni zgodilo. ... Počakajte, da pridejo, in takrat boste videli, kaj bo!"

"Tudi jaz sem mnenja, da se začne tu najprej vojna!" reče Kmitie.

Da, če tako mislite ter imate Švede v želodu — kar vam čitam na obrazu — čemu potem ne pristopite k tem vrlim vojakom? Ali mar se ni napočel čas, ali mar tam ne potrebujejo sablj? Dokaj vrlim ljudi služi tam, ki ljubijo bolj svojega vladarja kakor tujega, in s vsakim dnem jim raste število. Sedaj pridete iz onega kraja, v katerem niso se spoznali Švedov; kjer pa so jih že spoznali, že obilavje s bridkimi solzami to spominja. V Veliki Poljaki že čuti plemstvo, daj se jim je podalo prostovoljno, vso težo njihove vlade. Tudi v tukajšnjem vojvodstvu se ne godi bolje. General Stanković je res dal razglašiti, da pustijo Švede na drugo stran vsakega, kadar atran sedi doma. Toda kaj! General tudi svoje, svojih poveljnikov

tudi svoje, tako, da ni nihče gotov, si-li ohrani to, kar ima, do jutri. Vsakdo se hoče veseliti svoje lastnine ter mirno uživati to, kar ima. Med tem pa pride kak pritepenec ter reče: "daj!" Če ne daš, najdejo kmalu vzrok, da ti izpulijo imetje, ali pa niti ne iščejo vzroka ter ti odsejajo kar brez ceremonij glavo. Mursikateri že pretaka bridke solze, ko se spominja davnega vladarja. Vsi pa se v svoji stiski neprestano ozirajo k zavznikom, ne dospel-li od njih rešitev prebivalcem in domovini."

"Gospod," odvrne Kmitie, "vidim, da niste bolj naklonjeni Švedom od mene."

Tujec se ozre nekako prestrašen okrog. Kmalu se pomiri ter nadaljuje:

"Želim jim, da bi jih pomorila kuga, in tega niti pred vami ne skrivam, ker vidim, da ste pošten človek. A ko bi tudi ne bili pošteti, zverali me vendar ne bodete ter odpeljali k Švedom, ker se ne dam, saj imam oboroženo spremstvo in sabljo ob boku."

"Zagotovim vam, da ne učinim tega; rečem pa, da mi je všeč vaš pogum. Pa tudi to mi ugaša, da se niste obotavljali zapustiti posestvo, s katerim se bo nastil sovražnik. Kaj hvalevredno je takšna ljubezen do domovine."

Kmitie je nehoti začel govoriti s pokroviteljskim glasom, kot načelnik svojemu podložnemu, in ni niti pomislil, da done takšne besede kaj čudno iz ust konjskega trgovca. Mladi gospodič pa se bržkone ni zmenil zato, ker je urno pomislil z očmi, naposled pa rekel:

"Sem mar bedast? Moja prva skrb je paziti na to, da moja last ne propade, in čalati vas, kar mi je Bog dal. Sedel sem in molčal, dokler nisem vsega prodal, in sedaj, ko sem že vse spravil v Prusijo, lahko rečem: Dovolj je, čas je, da se podam na pot! Sedaj naj se le mačnjejo, naj mi le pobere, kar hočejo."

"Saj ste pustili zemljišče in polnopa!"

"Ba! Inel sem v najem varoško starostvo in uprav sedaj je dospel rok, ko se je končala pogodba. Poslednjega obroka niti plačal nisem in ga tudi ne bom, ker čujem, da drži vojvoda mazovečki s Švedi. Naj izpuh radi tega svoje plačilo, ker tudi meni pride prav gotov denar."

Kmitie se nasmehe.

"Dobro, gospod! Vidim, da niste le hraber plemič, marveč tudi razsodni človek!"

"Kaj še?" odvrne tujec. "Razsodnost, to je temelj vsemu. Toda sedaj ne govorim z vami o razsodnosti. Čemu ne greste vi, ki čutite krivico, povzročeno kralju in domovini, k onim vrlim vojakom na Podlesje pod njihove prapore? S tem bi napravili uslugo Bogu, pa tudi vam samemu bi utegnili biti sreča ugodna. Komur ni še znano, kako je obogatel marsikateri prostak v vojnem času? Spoznam tudi, da ste pogumen in odločen človek, in ako vas ne ovira vaš stan, si lahko v najkrajšem času lahko nagrabite bogastva in plena. Ne vem sicer, ali imate kakšno posestvo ali ne; pa lahko je dobiti, kajti človek, ki ima denar, dobi lahko zemljo v najem; od najemščine do lastnine pa ni tako daleč. Ako začenjate tako a pravnimi rokami, lahko postanete bogat graščak, samo da ne lanuharite, marveč delate, kajti le kdor rano vstaja, mu kruna staja."

Kmitie ni je grizel brke, ker ga je lomil smeh. Lice mu je drgetalo, a ob enem se je tudi čutil bolesto razrešil, ker ga je še bolela jedva posušena rana.

Tujec pa nadaljuje:

"Tam vas gotovo radostno sprejmejo, ker potrebujejo ljudi. Sicer pa ste se mi na mah prikupil in vsemam vas pod svoje pokroviteljstvo, katero vam zagotavlja prihodnost."

Po teh besedah dvigne mladčenik svoje debelo lice ter si jame gladiti brke. Slednjč vpraša:

"Hočete li biti moj oproda? Nosili boste za menoj sabljo ter parili na mojo družinčad."

Kmitie se ni mogel dalje vzdržati. Zašepetaje se je iz polnega grla ter pri tem pokazal dva vrta belih zob, ležečih se liki blazni.

"Čemu se smejete?" vpraša tujec in nagrbni čelo.

"Radi veselja do te službe."

Toda mladi vojak se zelo zavzame ter de:

"Bedak je, kdor vas je naučil takega obnašanja. Pazite pa, s kom govorite, da ne zapravite zaupljivosti, katere se vam izkazuje."

"Oprostite, gospod," odvrne veselo Kmitie, "ker še ne vem, s kom imam čast govoriti."

Mladi gospodič se podpre s roko ob bok.

"Jaz sem Redžijan iz Vasoče," reče ponosno. Kmitie je že odpiral usta, da bi povedal svoje pridejano ime, ko stopi med tem Belous urno v sobo.

"Gospod povelj..."

Vojak nakrat umolkne, prestrašen po groznem Kmitieovem pogledu, postane zbežan, zajetlja, ter izblekne naposled:

"Prosim, gospod, nekateri ljudje grelo."

"Od kod?"

"Od Šečina."

Kmitie postane nekako zbežan, toda kmalu se zave ter odvrne:

"Pazite se! Ali jih je mnogo?"

"Kakih deset jih bo."

"Imajte pripravljene samokrese. Pojdite — Kaj, če to niso Švedje?" doda in se obrne k Redžijanu iz Vasoče.

"Česa se bojite, ako pa greste k njim?" odvrne mladi človek in zre nekaj časa Kmitie z začudenjem. "Naj se morate vendar srečati prej ali pozneje."

"Raje bi imel Švede, nego kake druge postopake, katerih je vse polno povsod. ... Kdor hodi okrog s konji, ta mora biti oborožen in previden, kajti konji so kaj košljiva stvar."

"Če je res, da biva v Šečini gospod Volodijevski, pa je to bržkone njegova oglezna četa," odvrne Redžijan. "Predno se tu nastani, se hoče prepričati, če je stan dovolj varen, kajti v Švedi je težko živeti v mirni sosesčini."

Ko sliči to Andrej, se zavrti na podu in sede v najtemnejši kot, kamor ni mogla prodreti slaba svetloba z ognjaka. Med tem se začne pred veliko topot konjskih kopit, praskanje konj in naposled stopi nekoliko ljudi v sobo.

Nekaj pojasnil glede dohodninskega davka za leto 1919.

9.) Raznim korporacijam predpisuje davčni zakon 10 odstotkov dohodninskega davka, dočim je bilo za l. 1918 12 odstotkov. Gotove korporacije, delavske in poljedelske, vzajemna stavbinska in posojilna društva, brat. podporne organizacije, trgovske in obrtne zbornice itd., ki niso organizirane v svrhu dobička, so proste dohodninskega davka. Po davčnem zakonu je vsaka korporacija prosta dohodninskega davka do zneska 2000 dolarjev čistih dohodkov, toda izpolniti mora tozadevne listine brez ozira na čisti dohodek. Izjema je le za one korporacije, ki so popolnoma oproščene dohodninskega davka s posebnim odlokom.

Vsaka korporacija mora predložiti davčni oblisti izpolnjene tozadevne listine podpisane od predsednika, podpredsednika, blagajnika in pomožnega blagajnika in z zapriseženo izjavo, da so vsi podatki pravilni. Ako zahtevano od davčne oblasti, mora predložiti vsaka korporacija tudi cel seznam vseh delničarjev, koliko delnic lastuje vsak delničar in vsoto izplačanih deležev na vsako delnico. Tudi ta seznam mora biti zaprisežen od predsednika korporacije.

Vsaki korporaciji je dovoljeno odbiti od kosmatih dohodkov vse stroške, katere imajo pri svojem obratu, dolgov, katere se smatrajo neplačljivim, dovoljeno je odbiti od dohodkov tudi manjšo vrednost gotovih stvari, kot je bilo pojasnjeno v enem prejšnjem članku, in sploh imajo iste ugodnosti, kot navaden trgovec. Sploh veljajo za korporacije iste določbe kot za vsakega posameznika ali trgovca. Dobodninski davek lahko plačajo tudi v obrokih ali pa celo vsoto naenkrat.

WHAT YOU SURELY NEED

Is a healthy, active, industrious liver. Small doses of these pills taken regularly insure that. You may also need a purgative occasionally. Then take one larger dose. Keep that in mind; it will pay you rich dividends in Health and Happiness.

DOXY CHEMIS or **HEALTHY COLOR** indicates how the blood. Pills are **CARTER'S IRON PILLS**

ZENA VERJAME, DA JE LAXCARIN OHRANIL ŽIVLJENJE NJENE GA SOPROGA.

"Ako bi ne bila imela boka čudovitega zdravila Laxcarin pri roki, sem gotovo, da John, moj soprog, bi zdaj gotovo umrl za pljučnico. Tudi zdravnik mi je rekel, da ko sem seveda dala zdravilo, ki mi je bilo namenjeno, da telesa sem nevarno ohranila življenje mojega Johna, ali vaju še pred hujšo boleznijo. Hvala sem vam, Laxcarin, ki ste mi o Laxcarinu v listu." Laxcarin je bil na tleh ljudi, ker je to izvrstno zdravilo za očiščenje vaš notranji sistem človeka. Očišči želodec, očisti prebavila, riganje, slabo prebavo, omotico, glavobol, zaprtico vse odide kadar pride Laxcarin v hišo. Poskusite se danes, jutri zna biti že prepozno. Ako vam ni moglo dobiti tam kjer živite pri vašem lekarnarju, tedaj ne jemljite nobenih ponaredov, temveč pišite naznanilo nam na Laxal Medicine Co., 164 Laxal Bldg., Philadelphia, Pa. Dovolj za zdraviljenje šest bokov \$5.24, ena bokov \$1.04 vsakega davek.

ODDA SE V NAJEM FARMA.

Odda se v najem farma 520 a. krov, vas oprava, konji, stroji in druge male potrebitine. V najem se da eno TRETJINO pridelka, ali pa tudi za gotov denar. Za vsa nadaljša pojasnila obrnite se pisмено na: J. M. L., P. O. Box 945, Red Lodge, Mont.

Posiljamo denar v staro domovino.

Sedaj lahko pošljamo denar v vse kraje na Slovensko, Hrvaško, Dalmacijo in izven.

Nadalje pošljamo denar tudi v Srbijo, Bolgarijo in Romunijo. Jamčimo na vas poslani denar, enako kot pred vojno, da bodo hitro in točno izplačani.

KASPAR STATE BANK

1900 Blue Island Ave., Chicago, Ill.

Velik vihar v Franciji.
Pariz. — V severni in vzhodni Franciji je v ponedeljek razsajal strahovit vihar, ki je podiral hiše, drevesa in drogovce v brzotavno žepo. Tri osebe so bile ubite in dvanajst je ranjenih. Vihar je naredil veličansko materijalno škodo.

Sultan pravi, da mora Smirna ostati turška.

Carigrad. — Sultan je dejal v svojem prestolnem govoru ob otvoritvi turškega parlamenta zadnji ponedeljek, da je Smirna neločljiva od turškega cesarstva. (Smirna v Mali Aziji je okupirana po Grkih.)

Paderewski odšel v Švico.

Varšava, Poljska. — Jan Paderewski, bivši ministrski predsednik, je odpotoval v Švico.

Vodja protisocialistične opozicije v italijanski zbornici je umrl.

Rim. — 13. t. m. je umrl poslanec Raimondo, ki je bil vodja opozicije proti socialistom v nižji italijanski zbornici.

Generalna železniška stavka na Špankem.

Madrid, Španija. — Eksekutiva zveze železniških delavcev je formalno naznanila, da železničarji po vsej Španiji zastavkajo 20. januarja.

Plaz pokopal italijansko vas.

Bern, Švica. — Plaz je pokopal vas Porcubio v italijanskih Alpah. Mnogo oseb je mrtvih.

Carigrad ostane Turčiji.

Pariz. — Po mnenju oseb, ki so v tesnih stikih z diplomati, kateri zdaj zbirajo v Parizu, bodo za vezniki pustili Carigrad Turčiji s popolnim suverenostjo, toda Turki morajo dati gotove važne koncesije, tikajoče se reform v vladi.

Francoški operni pevci v spopadu s komponistom.

Pariz. — Camille Saint Saens, priletni komponist opernih skladb, je izval veliko ogorčenje med pevci in pevkami v pariški operi, ki so na štrajku. Skladatelj je javno izjavil, da stavarji ne smejo peti njegovih skladb pri svojih uprizoritvah med stavko. Tajnik uniže gledališnih igralcev in pevcev je odgovoril Saensu, da pevci lahko opuste njegove opere ne samo zdaj, ko so na stavki, ampak tudi pozneje.

POTREBUJEMO

DELAVCE,
ČIPARJE,
LIVARJE,
POMOČNIKE.
DOBRA PLAČA.

Oglasite se pri:
AMERICAN BLDG. & FOUNDRY CO.,
2300 S. Springfield Ave.,
Chicago, Ill.

IŠČEM SVOJEGA STAREGA PRIJATELJA

Anton Marko, kateri se menda nahaja nekje v Westmoreland Co., Pa., in za Johna Gaber, kateri se nahaja nekje v Herminie, Pa., in katerega sem že lani pismenim potom ali vse zamanj. Ako se mi ne izplaša v teku meseca dni, bodem obelodanil v javnosti, zakaj ju iščem. Moj naslov je: Frank Srebernjak, P. O. 274, Arcadia, Kans.

ZDRAVJE ALI DVA CENTA? KATERO SI IZBERETE?

Ako trpite valed želodec ali obilne nerodnosti, bolna jetra, zaprtico, glavobol, omotico, slabo prebavo, utrujenost, utrujenost, imate bolečine v trebuhu. JUVITO TABLET, ostanke vlijete iz kapsule v čisto, posušeno, nenačrpano vodo in priporočeno po tisočih zadovoljnih vprašanjih, ki izkazujejo katerega potrebujete. Pol litra vode (ali druge tekočine) ali boka ali pol čajne žličke vode. Priletite 4 cente za vsaj dva boka ali vseh bokov. Ako hočete poskusiti to čudovito naravno zdravilo, predno ga naročite, pišite nam po tej dnevni zdravilnici priloženo, brez vsake obveznosti od vaše strani. Naslovite na: JUVITO LABORATORY, South Hill Branch 8, Pittsburgh, Pa. P. S. Krasno razbodariti, 30 palcev visok in 15 palcev širok stenski koledar JUGOSLAVIJE na leto 1920, polje mo zastoj v vašem naročilu.

SLOVENSKE GOSPODINJE!

Ako ste zoper dragotno, kupujte pri nas! V zalogi imamo gročariško blago vseh vrst, domače in importirano. Velika zaloga kave, sladkarij, sadja, zelenjave in vseh drugih potrebitin in jedil. Moka najboljša vrste. Naše cene so za 25 proc. nižje.

Oglasite se pri nas in prilhanite denar.
MATT PICHONI,
1117 First Street,
LaSalle, Ill.

"Pazite na menjajoče cene."

Sedaj je mogoče pošiljati denar v staro domovino in staro Slovensko v kronah, v kraje zasode po Italijanih pa v litrah. Sedanje cene so s polnino vred:

100 kron	\$1.25	500 kron	\$ 6.00
200 kron	2.40	1,000 kron	12.00
300 kron	3.60	5,000 kron	60.00
400 kron	4.80	10,000 kron	120.00

Potuje se tudi lahko v staro domovino, toda poslati se ne napolnjeni; tisoč ljudi čaka na prostor, a poslati se ne more, zato je bolje, da vsakdo malo pošlje, da se razburi zboljšajo.

Za pojasnila pišite na:
FRANK SAKSER,
82 Cortlandt Street, New York, N. Y.

PROSVETA

GLASLO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE
LASTNINA SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Cene oglasov po dogovoru. Rokopisi se ne vračajo.

Naročnina: Zedinjene države (klizen Chicago) in Kanada \$4.00 na leto, \$2.00 za pol leta in \$1.00 za tri mesece; Chicago \$5.50 na leto, \$2.75 za pol leta, \$1.40 za tri mesece, in za inostranstvo \$7.00.

Naslov za vse, kar ima stik s listom:

"PROSVETA"

2657 So. Lawrence Avenue, Chicago, Illinois.

"THE ENLIGHTENMENT"

Organ of the Slovene National Benefit Society.

Owned by the Slovene National Benefit Society.

Advertising rates on agreement.

Subscription: United States (except Chicago) and Canada \$4 per year; Chicago \$5.50, and foreign countries \$7.00 per year.

Datum v objavi n. pr. (December 31-19) poleg vsakega imena in naslova pomeni, da vam je s tem dnevom potekla naročnina. Posvetite jo pravilno, da se vam ne ostavi list.

KDO JE KRIV?

Odkar sta Lenin in Trocki prišla na krmilo v Rusiji in so iz Londona in Pariza pričele prihajati vesti, da boljševizem poplavi ves svet, je pričelo ameriško velebizniško časopisje postajati mrzlično. Ko se je kasneje pest fanatikov zbrala okoli nekaterih voditeljev, ki niso mogli priti do voditeljstva v Ameriški delavski federaciji, delavski stranki ali socialistični stranki, in so ustanovili konfuzno komunistično stranko in komunistično delavsko stranko, je ameriško velebizniško časopisje kar ponorelo. K temu ponorenju je malo pripomogla tudi sindikalistična organizacija I. W. W.

Ameriško velebizniško časopisje je pričelo pripovedovati strašne povesti o revoluciji, ki jo pripravljajo komunisti in sindikalisti, dasiravno so bili uredniki teh listov prepričani kot vsak drug pameten človek, da so te vesti gole izmišljotine.

Recimo, da je v vseh Združenih državah sto tisoč komunistov in sindikalistov. Vzeli smo rajše višje kot nižje število, da tem lažje izjavimo, da so bile vesti o veliki revoluciji, ki ima izbruhniti v nekaj tednih ali mescih, lažnjive. Prav iz srea želimo, da tisti, ki so pisali, da se pripravljajo velika revolucija komunistov in sindikalistov, ki kmalu izbruhne, zdaj pojasnijo ameriškem ljudstvu, na kakšen način so nameravali komunisti in sindikalisti vprizoriti revolucijo, da se bo ljudstvo znalo varovati pred njimi. Seveda so gospodje časnikarji v zadregi za tako pojasnilo in v zadregi je vsakdo, ker je nemogoče, da v državi, k šteje sto deset milijonov prebivalcev, sto tisoč ljudi v par mesecih ali par letih priredi revolucijo in s silo strogolav vlado.

S tem gobeždanjem o prihajajoči revoluciji v velebizniškem časopisju, ki je imela napočiti že v bližnji bodočnosti, so pričeli prihajati v javnost tudi napačni pojmi o amerikanizmu.

Kaj pa je amerikanizem?

Pred dvajsetimi leti so v ljudskih šolah in večernih šolah amerikanizem tujcemcem razlagali takole:

Amerika ima republikansko formo vlade. Ameriško ljudstvo si samo izvoli vlado in državljani so enakopravni oziroma na politične pravice. Posebno tujcemcem, ki so pohajali v večerne šole, so učitelji dopovedovali, da Amerika nima kronanega vladarja, ki ga vlada, ampak ljudstvo izvoli svoje zastopnike v postavodajne zbornice, ki napravijo postav po njegovi želji. Dalje so učitelji učili, da amerikanizem pomeni:

Ljudsko neodvisnost.

Pravico do življenja, do svobode in pospeševanje splošnega blagostanja.

Svoboda govora, svoboda tiska in svoboda zborovanja.

Azilsko pravico.

Enako priliko za vsakega.

Versko in politično svobodo.

Netoleranco proti tiraniji v vsaki formi.

Toleranco pravice, privilegija in mišljenja drugih.

Nekateri učitelji so tujcemcem celo čitali odstavke iz zgodovine, da so vzgojevalno vplivali na svoje učence, ki so prihajali v šolo, da se nauče angleškega jezika in spoznajo ameriške institucije.

Tako so amerikanizem učili pred dvajsetimi leti. In učitelji so rekli, to je doktrina, na kateri je zgrajena velika ameriška republika, ki omogočuje, da ameriška republika napreduje.

Zdaj slišimo le kričanje o amerikanizmu in niti eden urednikov velebizniškega časopisja ne pove jasno in do ločno v lahko razumljivi besedi, kaj amerikanizem pravzaprav pomeni, ampak le vpije: "Tujcemcem je treba amerikanizirati!"

Nam se zdi, da ti časnikarji sami ne vedo, kaj amerikanizem pomeni, ali pa ne razlagajo pravega amerikanizma, ker jim je tako naročil veliki biznis.

Vpitje o prihajajoči revoluciji v Ameriki, o prihodu katere pa ni bilo opaziti najmanjšega znamenja, in da je treba tujcemcem amerikanizirati, kakor da dozdaj niso učitelji v ljudskih šolah izvršili svoje dolžnosti, je povzročilo pritisk na merodajne faktorje v Washingtonu, da so bile predložene predloge za omejitev svobode tiska, govora in naseljevanja, in dano pričeli deportirati fanatike

v Evropo, za katere se ni skoraj nihče briga v Ameriki. Na pr. sindikalistična organizacija I. W. W. je stara že nad deset in po izjavi njenih voditeljev ima komaj šest deset tisoč članov, ali toliko, kolikor šteje kaplja, ki pade v Michigansko jezero.

Časnikarji, ki urejujejo velebizniško časopisje so povzročili z lažnjivimi vestmi potreben pritisk, da so reakcijonarji dobili moč. Časnikar, ki vedoma poroča lažnjive vesti in povesti o strašnih revolucijah, ki izbruhnejo kmalu, tvorijo največjo nevarnost za obstoj države.

Da se je razlil val reakcije prek Amerike, so zakrivali lažnjivi časnikarji, komunisti in sindikalisti pa pridejo s svojimi frazami kot statisti le v drugi vrsti vpoštev.

Časi se spreminjajo. — Včasih smo čitali in so nas tudi učili, da nima manjšina volilnega okraja nobene pravice do zastopa v postavodajnem zastopu in da je vsak proporcionalen volilni sistem revolucionaren. Odkar so v Franciji uvedli proporcionalen volilni sistem, ki ni proporcionalen, in je francoskim vladnim strankam omogočil znižati število socialističnih poslancev v zbornici, se slišijo na Angleškem glasovi, ki pravijo, da bi bilo umestno uvesti tak proporcionalni volilni sistem tudi na Irskem, ker bi imenitno učinkoval proti sinfajnovcem.

Časi se spreminjajo, z njimi pa tudi nazori vladajočih političnih strank.

KAJ POVZROČA INDUSTRIJALNI NEPOKOJ?

Študijska zadnja jeklarstva stavke po nevarnostem opozorilo

Jeklarstva stavka je končana — toda za delavce ni izgubljena. To se pravi: Jeklarji in železarji delavci niso še dobili vsega, kar so zahtevali, ampak kitajski sid svitokazije, ki je dosegel oklep jeklarstva trustov, so precej shajljali. To pomeni, da smaga bo prišla, popolna smaga prejšnjega. Jeklarji kitajski je bil dobra tola. Pokazal je ne samo delavcu, tako velika je njegova sila, je je organiziran, temveč tudi mnogim kapitalistom, da niso vlogi-mogelni, kot so si prej domisljali. Dalje je kitajski odprl oči mnogim ljudem, Američanom, ki se doslej niso brigali za delavske boje in ki smatrajo, da stoe na takozvanem nevtralnem stališču, če jih vrhine življenska zanesa na industrijsko bojišče.

Študijska je izval tako pozornost v javnosti in posnel je tako globoko to v plast ameriške breskvišnosti, da ga je moralo vse opazovati in proučevati. Velebizniški časopisi, ki nimajo navade zadržati se ta stavka, so posvetili temu študiju veliko več prostora kot katerikoli drugemu konfliktu med delom in kapitalom v zgodovini ameriškega delavskega gibanja; posvetili so ne samo v obliki vsakdanjih vesti in poročil, ki so bila navadno lažnjiva, temveč tudi v člankih in celo v celih serijah člankov, ki so pisani s premislekom. In nekateri teh člankov so vredni, da so tudi mi osremo nanje, kajti v njih se nehoti zapisana bridka resnica — bridka za jeklarstvo mogotce.

Tako je kapitalistični dnevnik "The Chicago Daily News" najel posebnega korepondenta v osebi R. S. Bakerja, ki je imel nalogo obiskati stavkovna središča in preizkušati ne samo stavko, temveč vse položaj v jeklarstvu industriji. Zdi se, da je moč dobro izvršil svojo nalogo. Baker je vzel veliko stavko za nekakšno merilo, s katerim presoja vse industrijske položaj v Združenih državah in naravnost like varoke sedanjemu industrijskemu in socialnemu nepokoju. In kaj je našel? To, kar je danes vsak človek, da vroči niso v "radikalni agitaciji innozemcev", pač pa v industrijskem sistemu, ki je silil skovinsko. Baker opisuje stavarje in njihove življenske razmere, kakršne je našel in videl: nič ne pretirava in nič ne podvaja, sodbo pa prepusti študijem. Opisuje tudi jeklarstvo magnate, posebno Garryja, in v resnici ga je našel, da ga ne bi mogli nihče boiti.

Baker svari sedanje vladajoče sloje, da proti Ameriki velika nevarnost, ali ta nevarnost se po njegovi mnenju ne bo odpravila s deportiranjem radikalcev in zapiranjem agitatorjev. Treba je drugih sredstev — delodajalci morajo popustiti avtokracije v industriji mora biti konec.

V uvodu svojih člankov pravi Baker debesedno:

"Amerika sre v obraz veliki nevarnosti, v mnogih ostrih je ta nevarnost največja v njeni zgodovini.

ni Velikega dela našega ljudstva se je prišla tendenca, da mora biti sprememba v našem industrijskem sistemu in ta tendenca je povzročila divji spor, dasiravno ni na obeh straneh jasnega umevanja, zakaj mora biti sprememba. Resnica je, da razredni čut raste v Ameriki že več let; noben pošten opazovalec ne more zanikati te resnice. Medtem pa, ko gotove radikalne skupine pospešujejo ta čut, ga odgovorni voditelji na obeh straneh pobijajo oziroma ga nočejo pripoznati. Pred kratkim sem slišal iz ust učeličnega profesorja v Chicagu sledeče besede: "Prišli smo v dobo, ko delavstvo in kapitalizem na moreta veli sestis skupaj k mizi in razpravljati o svojih težnjah. Wilsonova industrijska konferenca je pokazala, da srednje poti ni več. Obe stranki se zdaj bojujejo za kontrolo v industriji in v tem boju ne more biti kompromisa." — Pravkar smo sliši iz dveh največjih stavk, kartrinskih še ne pomni Amerika. Izgube masde, produkta in profita v vseh stavkah je ogromna. Premo-jarska stavka je imela virga de-želo katastrofo. Posledice bo ču-ti še mesec in mesec ne samo pri nas v Ameriki, pač pa tudi v Evropi; čutili jih bodo tisoči ml-ternih Avstrijcev, Poljakov in Ita-lijanov. Stavki sta končani, ali po-ravnaneja ni nič. Stvar je le odlo-žena. Mi živimo danes v premir-ju."

Na drugem mestu piše Baker:

"Koliko so takozvani zunanji agitatorji in radikalni inozemci zakrivali nepokoj v ameriških industrijah? Koliko se krive razmere v industrijah sanji? — Na ta dva vprašanja odgovorjam s vso res-ubo. Sodnik Gary misli, da prihaja ves nepokoj od zunaj, Gompers pa pravi, da prihaja v veliki meri iz industriji. Gary ima prav, ko pravi, da so "zunanji agitatorji" perzistirali jeklarstva in železar-ke delavce. Na konvenciji Ame-riške delavske federacije v St. Paulu leta 1916 je bil izvoljen od-bor, ki je imel nalogo organizirati delavce v jeklarstvu. Na čelu od-bora je bil John Fitzpatrick, pred-vednik čikaške Delavske zveze, ki ni imel nikoli stikov z jeklarstvo in industrijo. Resnica je tudi, da je med inozemskimi delavci nekaj ta-kozvanih "revolucionarjev" in da radikalna tiskovina se razpe-šuje v jeklarstvih središčih. Ali to se ne bi pridobilo velike ma-še delavcev za splošni štrajk in splošni nepokoj, ako bi bili druga-ke nadvojni. Pogledmo v mesto Gary. Tukaj je mesto, ki ima 80.000 prebivalcev. V mestu je Car-betijeva knjižnica, precej ponos-no poslopije Mladinske kršćanske zveze in so cerkve ter šole. Vse jeeto zavist od jeklar in jeklar-ski mogotci so gospodarji mesta. Malo je delavcev, večinoma Ame-ričanov, z dobriimi plačami, ki po-šedujejo svoje hiše in nekateri tu-đi delavce jeklarstva korporacije. Ogromna večina delavcev so ino-zemci, ki se dele v 42 narodnosti in delajo po dvanajst ur na dan in sedem dni v tednu. Presenečen sem bil, ko sem izvedel, da so de-lavci večinoma samci; 45 odstot-kov Srbov in Hrvatov in 43 odst-otkov Rumuncov je neoženjenih oziroma imajo žene v stari domo-vini.

(Dalje sledi.)

Slovenska zemlja.

KAMNIŠKE ALI SAVINJSKE ALPE, NJIH ZORADBA IN NJIH LICE.

Spisal Ferdinand Seidl.

(Nadaljevanje.)

Dolbina se navzdol bolj in bolj globi in širi, navzgor pa se zarezava višje in višje in obenem se steka v njo več in več stran-skih vodotokov, ki sami tudi na enak način dolbejo svojo podla-go. Nabirališče vodovja se vešča, in vsaj v glavnem koritu postane odtok trajen. Kjer se je to delo začelo, se nadaljuje brez prestan-ka, in njegov uspeh je: potok ali reka s stranskimi pritoki in pa dolina s stranskimi doli.

Ako zarezava obilen vodotok svojo strugo v trden apnenec, se napravi globok, ozek jarek s nav-pnjenimi stenami, ker vode dolbe mehansko navzdol, strani struge pa se kemijsko ogloje in ogla. Tako temo deber si je izdolbla Bistrica pri Predoslju.

Kjer se pa dolina globi in obe-nem brežine izdatno kršajo vsled prerivanja, primerna množica dežja pa odplahne odkrnušni dro-bir uspešno sproti, ondi se napra-vi pravilna dolina z visečimi bre-žinami.

V početnem oddelku vodotoka se ustanovi najmočnejši strmec, voda dere z največjo hitrostjo; s seboj vali obilno gruča in zato-rej najuspešnejše zarezuje v svo-jo podlago. To je gorenji tok re-ke ali potoka. Spotoma se robati kosi gruča obtarejo med seboj in ob strugi ter se obrusijo, ogladijo in zaokrožijo. Izpremenijo se v prod. Ko reka pridere iz gorenje-ga oddelka svoje pota, zmanjša se ji strmec in ne more več s seboj valiti debelejših kosov kamenja: Zatorej jih popusti in posuje svo-jo strugo s prodom. V tretji, spodnji oddelek svojega toka pri-nesa voda le droben prod in naj-drobnejši mel. Reka se pred izli-vom v morje razširi, splitvi, hi-trost se ji še bolj umanjša, in po-lagoma padeta na dno drobni prod in pa mel, ki je dotlej po-vzročil, da je bila voda kalna.

Solčna toplota dvigne vodo iz morja v nevidni obliki pare. V višavi naredi hlad iz nje oblake. Veter pripodi temne plasti obla-kov nad kopno, in iz njih prirozi voda zopet na suho zemljo ter za-čne iznova svoje mnogotero delo.

Njegov uspeh je različen na raznih kameninah. Nekatere pre-perijo lahko in hitro, druge poča-si in težko, nekatere prepuščajo vodo kakor goba, druge ne. Na kamenini, ki lahko perli, vode pa ne propuša (lapor, skrilavec, gline) se ne morejo dolgo držati robovi in vogli. Perenje jih hitro nadrobi, voda pa drobce odplah-ne. Take kamenine imajo zatorej zmerno viseča pobočja, voljno za-okrožena hrube in vrhove, in n-udijo obenem ugodno podlago rastlinstvu. Na trdih kameninah, ki težko preperijo, se laglje obdr-že strma pobočja, robati grebeni in vitki vrhovi. Take oblike kaže pogostoma apnenec, ako je močno prepočen, da izpodnebna voda hi-tro izgine v prepokah in zatorej nimaa prilike, da bi odplahovala in stružila površje.

Potentakem peregvanje močno odločuje oblike in obise gorovja in obenem ustvarja različno pod-lago rastlinstvu, skratka mogo-čno vpliva na lice gorovja. Ako sta v istem pobočju dve različni pri-lijvi kamenini, tedaj zapazi smo-trivo oko kmalu mejo med obema, ker površje prve in druge kame-nine vsled različnega peregvanja ne visi enako, je različno oblikova-no in ima različno rastlinsko ode-jo. Razlika v podnebnju je le eden povod, da so v Alpah višine gole in skalnate, pobočja in vnožje pa v krepkem nasprotju odeta v zelenje. Drugi važni činitelj, ki ustvarja nasprotja v krajinaki sliki, je različno peregvanje ka-menin. Prihljivi skladi so ustvari-li v kotlini Korosici prijazno on-zo aredi divje kamenene pušča-ve; enaki skladi so podlaga pro-strani trati okoli Velike in Male Planine; mehka opoka je podsta-va ravnemu, rodovitnemu polju Šenturške gore tik strmih brežin gornjetrijadnega apnenca. Slika na nasprotja smo imeli priliko o-paziti ponovno, ko smo opisovali geološke tvorbe Kamniških Alp. Prax zato, ker se v Alpah pridru-žuje velikim visočinskim razli-kam še bogata menjava neenako prihljivih kamenin, so namnožijo

nasprotja oblik in barv, ki so o-mnovni ton v skordu alpske kraji-ne. Raznovrstnost v položaju skladih je zopet drug vir menja-ri v oblikah. Vodoravni skladi določijo gorovju druge obise, kakor viseči, ali strmi, ali celo po-končni. Povrže skladih peregva drugade nego njih odkritani ob-krakji. To jasno kaže razlika v so-vernem in južnem pobočju vrha Kranjskega Storžice, enako v skupini Grintavea in Ojstrice. Ne le v velikem, tudi v malem merilu ustvarja peregvanje znakovite in v nenavadnih okoliščinah včasih prav izmenadne oblike. Omenil smo že, kako je peregvanje izstružilo s stromo stoječih skladih apnen-ca ob Trilski Bistrici nad Borno-vim prodorom slikovite skalnate piramide. Pri znameniti Igli ob Savinji pod Solčavo ležijo apnen-čevi skladi vodoravne in vendar je peregvanje iz njih izstružilo navpi-čen skalnat steber. Ondi so na-vpične razpoke, ki delijo kameni-no v stebreaste kose; razpoke so ondi celo bolj izražene nego loč-nine med plastmi; one so torej peregvanju pokazale smer, v kateri je moglo uspešno začeti, in izde-lek je znamenita Iгла. Na podo-ben način je peregvanje izstružilo čudne, ostro obrobljene, v vitke konce zaokružene čeri, ki stojijo na visokem sedlu med Ojstrico in Planjavo. Vidimo jih že iz dalja-ve in ljudska domisljaja jim je na-dela priimek "Škarje." (2135 m). Med njimi vodi čmela turistovska steza kakor skozi skalna vrata.

Neenavne oblike nastanejo tu-di, kjer je vložena v mehke pla-sti trda kamenina; na primer ta-ko, kakor je na Jezerskem silur-ski in devonski apnenec vložan med plasti prilijivega skrilavca in peščence. Uspeh neenakega pere-gvanja je ta, da škrljo sloji tre-ga apnenca kakor orjaški zido-ji iznad mehkejših okolice, ali pa se pojavijo na vrhu gora liki skal-nata krona. Take stvaritve budijo v krajini pozornost na prvi pogled.

Tako se je izločil skalnati vrh Pristovnikovega Storžice, tako je vznikla "Prifnica" pri Rakežu in v tamošnji okolici. Oboje smo že omenili.

Delovanja vnanjih činiteljev traja, odkar so začele Alpe dviga-ti se iznad gladine morja. Takoj je nastavilo peregvanje svoje de-lo, prvi del pa je načrtal amer-prvim dolinam in posredno ob e-nem prve obise nastajajočega gorovja. In ko se je ogromni go-rski čok popenjal višje in višje ter rastei proti oblakom, gnan od or-jaških podzemeljskih sil, so je na-delavalo orer prestanka obliko-vanja dolin in gora. Zatorej nam ni težko priznati, da so bile od sklepa trijadne dobe do konca ne-štetih tisočletij terciarne dobe že zarezane vse glavne doline ter višina stranskih dolov in da so bila že takrat inklesana glavna slemena ter inklučeni stranski grebeni iz neizmerno kamenene gmote. Že takrat so reke odnašale odklesano sverje iz ozemlja Sa-vinjskih Alp in je odlagale izven njega. Še so ohranjene ogromne množine sedaj seveda že strjenege proda, ki ga je nasula v Gorenjski kotlini predneca današnje Sa-ve in v Celjski kotlini prednec sedanje Savinje do konca terci-jarne dobe in pa kasneje v dilu-vijalnih tisočletjih. Brez dvojbe so to le ostanki nekdanj še bolj razprostranjen prodovine. To, kar manjka, je kasneje vodovje že zopet razrušilo in odneslo še dalje izven alpskega ozemlja.

Sedaj si tudi moremo razložiti, kako je prišlo, da čili gorski po-tok Kokra odvaja svoje vodovje od izvirkov v spodnjejezerski o-kolici preko glavnega razvodja Kamniških Alp in kako da je Ko-kra mogla predrti mogočno po-glavitno, visokogorako slemo, ki se vzpenja več kot 1500 m nad njeno strugo, predno je prišla na južno stran gorovja, da dovede svoje vodovje Savi v narosje. Ta zagonetni položaj si tolačimo ta-ko, da je Kokra že tekla, ko še ni bilo gorskega slemena med n-imi izvirkom in Savi. Kokra je potentakem starejša nego gorov-je, ki ga je na videz prodrla. Go-rovje se je vadigovalo tako po-časi, da je Kokra za toliko poglobi-la svojo strugo, za kolikor se je v istem času dvignilo gorovje. De-lovanje gorovornih sil in nasprot-no delovanje izdolbujočega poto-ka sta bila tu v enakotelnju.

(Nadaljevanje.)

Sedaj lahko naročite list "Pro-sveto" svojcem v etari domovini to \$7.00, za pol leta pa \$3.50.

Jugoslovansko Republicansko Združenje.

3637—3641 West 26th Street, Chicago, Ill.

(Telefon: Lawndale 2407)

IZVRŠNA ODBOR:

F. Aleš, M. Aleš, M. Anča, A. Bistič, F. Godina, F. Gottlicher, I. Knežević, E. Kristan, J. Knežević, M. Ludić, M. Stakić, F. S. Tančar, F. Zajc, M. Zlatnik, J. Zlatnik, et.

NAČELNI ODBOR:

F. Kerš, I. Knež, J. Mihajlović.

GLAVNI URAD:

F. S. Tančar, finančni tajnik, A. H. Skubić, izvršni tajnik, F. Godina, blagajnik.

GLASILA:

The Yugoslav Review, mesečnik čas, tednik Proletarec, politični Glas Sreboda, dnevniki: Naokrajnost, Glas Naroda in Prosveta.

Vsa pisma in denarne polizitve naj se pošiljajo edino na sledeči naslov: JUGOSLOVANSKO REPUBLICANSKO ZDRUŽENJE 3639 West 26th Street, Chicago, Ill.

KAKO PADA VREDNOST KRODNE KRONE V JUGOSLAVIJI.

(Iz Glavnega Ureda J. R. Z.)

Pred vojno časom je bila krona vredna približno kakih dvajset centov in okoli teh števk se je obračala avstrijska valuta. Med vojno je avstrijska država na banka kar naprej tiskala papirni denar, ne da bi imela v ozadju kakve večje zaloge zlata ali srebra. Avstrija sama ni proizvedla veliko zlata in ker je pa potrebovala ogromne svote za militaristične in vojne namene in je bila takorekoč izolirana od zunanjih držav, je kar naprej tiskala skale denar ne oziroma se na polje dice, ki nastanejo s poplavljenjem z nišvednimi bankovci.

Ker se je izdalo vedno večje število obveznic na zaloge zlata v državni zakladnici, je samo ob sebi razumljivo, da je morala pri tem padati vrednost teh bankovcev na zunanjem trgu.

Prišel je polom. Guila Avstrija je razpadla na kose. Posamezni deli, ki so se odtrgali od Avstrije pa so obdržali krome, ker drugo jim ni preostajalo. Vse denar, ki je bil ob času razpada v jugoslovanskih pokrajinah, je ostal last te nove državne formacije, ali bolje rečeno dolg ali obveznost za to državo. V Jugoslaviji je bilo tedaj približno par milijard tega papirnatega denarja. Državna banka na Dunaju, kjer so bile te zaloge zlata, ki so pokrivalo izdane bankovce, je morala še nadalje ostati kot skupna banka za vse dele stare Avstrije in sicer tako dolgo, dokler se ne izdela končni račun.

Danes je v Jugoslaviji nekaj nad dvajset milijard kron v cirkulaciji. Vse ta nišveden papir je bil večinoma višhofapljen preko jugoslovanskih mej in za to se ni čuditi, da je jugoslovanska krona tako nizko padla in se vedno pada.

Dan pred božičem se je dobilo za \$1.08 sto kron, danes ko to pišemo je vredna jugoslovanska krona samo še 0.97 centa ali sto kron se dobi za 97 centov. Češko slovaška krona je vredna 1.74 poljaka 0.78, nemško avstrijska komaj 0.60.

Te številke jasno kažejo kako pada krona valuta. Zgleda, da so Čehi na najboljšem in nemški Avstriji na najslabšem. Nemška Avstrija je bankrot, skoro ni boljša ni Poljaki in prav blizu bankrota je Jugoslavija.

To pa pomeni, da kljub velikanski in ogromni cirkulaciji kronskih bankovcev vlada grozen ekonomski položaj v teh krajih, ki nimajo nobenega kredita v zunanjih deželah in sploh

ne morejo misliti na kak uvoz najpotrebnejšega blaga, da so ljudje tam bogati na nišvednem papirju, revni pa na najvišjih potrebščinah.

Česka je industrijalna dežela, njihova previdnost takoj ob pomolu Avstrije in ureditev finančne sta jim pomagali obdržati kronsko valuto za sto in še več odstotkov nad valuto jugoslovanske, poljske in nemško avstrijske krome.

Čehi so bili tudi organizirani zunaj. V Ameriki so imeli močno narodno organizacijo, ki je razpolagala z milijoni. Vlada je kooperirala z vsemi zunanjimi organizacijami in tako si je stabilizirala vsaj nekoliko kredita v inozemstvu. Tudi to je pripomoglo, da je vrednost njihove krome za sto odstotkov večja od jugoslovanske.

Kako je jugoslovanska vlada kooperirala z zunanjimi organizacijami je tudi znano. In zato tam tudi tak kaos, zato nima nobenega kredita in prav nič se ne čudimo, zakaj je poverjenik odseka za socialno skrb v Ljubljani iz gladujoče Slovenije eksportiral jajca v Trst. Mi prav radi verujemo, da sila kola lomi in če bi imeli na Slovenskem dosti blaga, suknja, platna in podobnih surovin, če bi imela Jugoslavija kak kredit zunaj, ne bi treba bilo trčati ljudem kruha iz ust in ga eksportirati v inozemstvo v zameno za suknjo in platno.

Ker ni jugoslovanska krona na zunanjem trgu vredna skoraj ničesar, zato je nemogoče za isto kupiti ničesar v inozemstvu. Ne preostane nam drugo, kot da mi ameriški Jugoslovanci prisločimo svojem na pomoč in jim za silo pošljemo najpotrebnejše, to je usnje suknjo, platno, itd., to je blago, katerega nimajo v Jugoslaviji in katerega za svoje nišvedne krome ne morejo kupiti v inozemstvu.

Danes ko sto med nami jugoslovanska poslanika, Dr. L. Periš in Fr. Svetek, vemo kak je položaj v domovini, vemo česa potrebujejo in kako ljudem na najboljše na najuspešnejši način pomagamo. Zato je eksekutiva J. R. Z. formulirala načrt, katerega obdeladmo v najkrajšem času in podlagi katerega bo lahko vsak rojak pomagal svojem, ne da bi bil zraven kaj izkoriščen, temveč, da bo lahko poslal svojem v domovino suknjo, platno, usnje in druge take potrebščine za tisti denar ali pa celo ceneje, kakor bi mogel sam kupiti v prodajalni, ne da bi imel pri tem kakšno sitnost z zaboji, ako se ne bi hotel s tem ukvarjati.

GLAVNI URAD J. R. Z.

Inozemstvo.

Angleška aristokracija nasprotuje procesu proti bivšemu kaiserju.

Pariz. — Ali bo Viljem Hohenzollern kdaj stal pred sodiščem? V krogih diplomatov je še vedno ališati, da Viljem ne uide sodišču, ali v privatnih pogovorih so diplomatje mnenja, da najbrž ne bo nikdar obravnave proti Hohenzollernu.

Lloyd George je še edini, ki se navidezno poteguje za obravnavo in časopisi javljajo vsak dan, da angleški ministrski predsednik dela priprave za ekstradiicijo bivšega cesarja iz Holandije, dasi ravno dobro ve, da ne bo iz vsega akupaj nič.

Med vojno je bilo sto in stokrat zagotovljeno na angleškem in v Franciji, da bo kaiser obsojen kakor hitro pride zaveznika zmaga. Ko je pa prišla mirova konferen-

ca, sta Wilson in Lansing brez ovirov povedala, da se proti Viljemu ne more vršiti noben proces, ker ni takega mednarodnega zakona. Lloyd George je pritiskal za obravnavo, kajti on je obljubil angleškemu ljudstvu, da kazen za kaiserja ne izostane in tej svoji obljubi pripisuje svojo zmago pri volitvah v Angliji lanske jesen. Končno se je Wilson dal pregovoriti toliko, da je pristal na proces na podlagi obtožbe "moralnih prestopkov". Kmalu nato se je ohladil tudi Clemenceau, katerega je zdaj vseno, če se nastopi proti Viljemu ali ne. Japonci se tudi ne brigajo in Belgija ter Italija tudi ne.

Anglija je zdaj sama, pravzaprav samo Lloyd George, kajti angleška aristokracija je odločno proti vsakemu procesu. Kralj George je osebno proti vsakemu procesu, ki se nastopi proti Viljemu ali ne. Japonci se tudi ne brigajo in Belgija ter Italija tudi ne.

Kakor stvar izgleda, bodo zavezniki vno zadevo odlašali toliko časa, da se pozabi.

Američan zapleten v monarhistično zaroto na Švedskem.

Stockholm. — Tukašnje ameriško poslanstvo je najelo najbolje advokate na Švedskem, ki bodo zagovarjali Reginalda Lebra, sina bogate ameriške rodbine, ki biva še dalj časa v Švediji. Lebr je obtožen, da je sodeloval v imperialistični zaroti v Stockholmu pred enim letom, ki je končala s tremi umori. Zaroto so vodili ruski monarhisti z namenom, da si prilaste denar zastopnikov boljševiške vlade. Američani v Stockholmu pravijo, da Lebr sam ni vedel s kom ima opraviti, ku se je pridružil zarotnikom, in v sled tega upajo, da mu sodišče prisodi minimalno kazen.

Potres v Mehiki.

Mexico City, Mehika. — Polkovnik Silviano García, poveljnik garnizije v Quimixtlanu, ki je bil ranjen med potresom, je v tork poročal vojnemu ministru, da je sto mož njegove čete izgubilo življenje pod razvalinami neutih hiš. Po njegovem poročilu so najnovejši potresni sunki v državi Puebla popolnoma razrušili vasi Chieotla, Huastlan, Teopam, Comelhuhan in Agascapm okrog 150 oseb je mrtvih.

V strankem položaju se nahaja profesor Francisco Riveros in njegova družina v mestu Barranca Nueva. Njegova hiša se je pogreznila v 140 čevljev globok prepad in na dnu tega prepada je profesor s družino vred ujetnik že osem dni. Soedje, ki so ostali pri življenju, mu podajajo na vrvi živila in vodo vsak dan. Is sten v prepadu štrle velike skale in če se ponovno zmajajo zemlja, pomenuje skale gotovo smrt za ujetnike na dnu prepada; ravno tako je nevarnost, da prvi dež poplavi reke. Vsi poskušajo, da bi rešili ujetnike iz prepada, so bili dole za ston.

Američani kupijo cesarske gradove na Tirolskem?

Ženeva, Švica. — Gradovi s velikimi lovišči bivših Habsburžev nov na Tirolskem, kamor je vedno zahajal Frane Jožef, so na prodaj. Tudi se poroča, da so gotovo Američani poslali svoje agente v inozemstvo z namenom, da kupijo gradove in lovišča bivših avstrijskih cesarjev.

Gora se podira v Švici.

Ženeva, Švica. — Zapadno pobočje skalnatega snežnika nad Luncem se je prišlo trgati in pomikati v dolino. Električna železnica v smeri gore je v nevarnosti zamitbe. Trga se okrog 3300 kubičnih metrov skalovja in izgleda, da se podre na cela stran gore.

Socialna vojna na Španskem.

Madrid, 13. jan. — Zastopniki vseh španskih delodajalcev so danes posetili parlament in predložili zahtevo, da mora biti sprejet zakon, ki onemogoči gibanje radikalnih delavskih elementov. Politični voditelji v parlamentu so obljubili delodajalcem pomoč. Včeraj je bilo aretiranih večje število anarhistov, ki so pričeli s bombami terorizirati glavno mesto. V Valenciji je bomba raznesla stanovanje tajnika neke podjetniške organizacije. Iz Barcelone poročajo, da je policija tam zaplenila veliko število bomb in pušk ter sindikalističnih tiskovin. Oblasti so suspendirale anarhistične liste.

29,000 židov ubitih v pogromih.

Washington, D. C. — Ameriški general Jadin, ki je v minulem septembru obiskal Ukrajino in preiskal posledice onemogočenih pogromov proti židom po naročilu ameriške vlade, je zadnji ponedeljek predložil poročilo predsedniku Wilsonu. Jadin pravi v poročilu, da je bilo 29,000 židov poklanih v pogromih za časa Denikinove okupacije. Wilson je izročil poročilo senatu v sklopu rezolucije senatorja Spencerja, ki je zahteval preiskavo.

Francoski parnik je utonil s 568 osebami.

Pariz. — Francoski parnik "Afric", ki je plul iz Dakarja v Bordeaux, se je potopil v soboto blizu Biscaya. Samo 26 oseb se je rešilo. Parobrodna družba pravi, da je bilo na parniku 465 potnikov in 100 mornarjev.

Švedski listi obojajo gonjo v Ameriki.

Stockholm. — Švedski listi skoraj brta izjeme nič kaj prijazno ne koncentrirajo poročila iz Amerike o gonji proti radikalcem in deportiranju. Splošno mnenje urednikov je, da gre Amerika predaleč. Nekateri listi protestirajo, ker so med aretiranimi člani I. W. W. v Ameriki tudi mnogi Švedi in zahtevajo, da se švedski poslanik v Washingtonu potegne za svoje rojake.

Bolgarska ratificirala mirovno pogodbo.

Sofija. — Sboranje (parlament) je odobrilo mirovno pogodbo z entento.

POZOR JUGOSLOVANI V CHISHOLM, MINN., IN OKOLICI!

Novo čevljarstvo obrt in delavnico sem odprl dobro izkušeni čevljar. Popravilam stare in na željo izdelujem tudi nove obuvale po vašem okusu. Torej pridite in se prepričajte, moja želja je vsem točno in izvršno postreči.

MIHAEL STERK, čevljar, 329 West Birch St., Chisholm, Minn.

Razne Pijače

lahko pripravite doma iz naših sestavin, pijače katere zelo ljubite. Močno do sto gradov vse to vas stane samo malo več 60 centov na galon. Jamčimo in pošljemo po niski ceni. Pošljite nam svoto \$1.00 na: Joseph Orlovsky, P. O. Box 265, Conemaugh, Pa.

Proletarec

je slovensko glasilo socialistične stranke v Ameriki. Vsek delavec in rojak, ki se zanima za socializem, bi ga moral redno čitati prave slike socializma.

Naročnina: \$3.50 na leto \$1.50 na pol leta.

Naslov: PROLETAREC 3208 W. 26th St. CHICAGO, ILLINOIS

POSOLJENO DENAR

na prvo vknjižbo do 75% vrednosti, 1% na mesečna isplačila, a ti regularno po 6% interes.

DAN I. PARSONS

First Nat'l Bldg., Johnstown, Pa.

(Pišite na poljskima v slovenskem jeziku na Stephen Zabrlas, Park Hill, Pa.)

JAJCA VSO ZIMO

Mrs. Charlotte Green piše: "Moje kokoši nesejo vso zimo od kar njim dajem "TWO for ONE" hrano.

Svetovno najboljši producer jajc.

"TWO for ONE" je izvrstno sredstvo za proizvodnjo jajc. Najboljše do danes znano svetovno sredstvo za kakovostne "TWO for ONE" jajce, o čemer se niti nikomur ne sme dvigati. Kakovostni jajci so tudi najuspešnejši, ter njih skrbeti. Vsa sredstva, ki jih daje, daje jim med v milico in — vsi kar eventualno tudi poročajo, da imajo produktivni organi — kar daje podoben rezultat. Kakovostni jajci so tudi najuspešnejši, ter njih skrbeti. Vsa sredstva, ki jih daje, daje jim med v milico in — vsi kar eventualno tudi poročajo, da imajo produktivni organi — kar daje podoben rezultat. Kakovostni jajci so tudi najuspešnejši, ter njih skrbeti. Vsa sredstva, ki jih daje, daje jim med v milico in — vsi kar eventualno tudi poročajo, da imajo produktivni organi — kar daje podoben rezultat.

\$5000 jajci kontest.

Pridružite se našemu \$5000 kontestu. Je prava stvar, ki vam daje "TWO for ONE" jajce. Ne le da povečate vašo proizvodnjo, temveč tudi lahko dobiš eden najboljših rezultatov, ki jih dajemo vsaki meseci. Naloga je dobiti v vsaki meseci "TWO for ONE" jajce.

Denar—nazaj—jamčimo.

Ni trupa, ki bi vam vrnila vaš "TWO for ONE" jajce. Ne le da povečate vašo proizvodnjo, temveč tudi lahko dobiš eden najboljših rezultatov, ki jih dajemo vsaki meseci. Naloga je dobiti v vsaki meseci "TWO for ONE" jajce.

"TWO for ONE" je danes. Pridružite se našemu \$5000 kontestu. Je prava stvar, ki vam daje "TWO for ONE" jajce. Ne le da povečate vašo proizvodnjo, temveč tudi lahko dobiš eden najboljših rezultatov, ki jih dajemo vsaki meseci. Naloga je dobiti v vsaki meseci "TWO for ONE" jajce.

Kljuba Co., 2205 Lehigh Ave., Chicago, Ill. Oglejte si naša nova sredstva za proizvodnjo jajc. Najboljše do danes znano svetovno sredstvo za kakovostne "TWO for ONE" jajce, o čemer se niti nikomur ne sme dvigati. Kakovostni jajci so tudi najuspešnejši, ter njih skrbeti. Vsa sredstva, ki jih daje, daje jim med v milico in — vsi kar eventualno tudi poročajo, da imajo produktivni organi — kar daje podoben rezultat.

(Napravite si listek za volitve) \$1.00 Small Size (including war tax) \$1.50 Large Size (including war tax) \$2.00 To naročiti ali dati vašo nalogo, pošljite nam \$5.00 na preloženje predložitve, pravi prejemnik ali tudi vaš posrednik in mi vam bomo vrnila vašo denarno ali to količino hrane.

Ime _____ Naslov _____

ELIKI SLOVENSKE-ANGLIŠKI TOLMAČ. Knjiga obsega poleg slov.-angl. slovarja, slov.-angl. napovedi se vseh vaj, potrebnih, navodila in vsakega pisma, splošne anglo-slov. slovar, ki vsebuje vse potrebne besede in fraze, ki jih najdemo v vsaki knjigi, ki jo potrebujemo.

To je najboljša in najhitrejše knjiga za pridobivanje angličnine in pa bi vsi morali imeti slovenskega slovarja, ki bi se kajne ne imel. Knjiga traja 16 strani v platni vezavi (480 strani), volja \$2.50 in je dobna pri

V. J. KUBELKA, 220 W. 14th St., New York, N. Y.

AMERICAN JUGOSLAV AGENCY

Pošiljamo denar v staro domovino po najnižjih cenah, ki so mogoče. Sedanje cene so:

100 kron za	\$ 1.30
200 kron za	2.50
400 kron za	5.00
500 kron za	6.00
1,000 kron za	11.50
5,000 kron za	58.00
10,000 kron za	114.00

100 lir za \$ 8.00
1,000 lir za \$ 84.00

AMERICAN-JUGOSLAV AGENCY,

2708 South Lawndale Ave. CHICAGO, ILL.

Naročniki Pozor!

Znamenje (Januar 31-20)

pomeni, da vam naročnina poteče na ta dan. Ponovite jo pravočasno, da se vam lista ne vstavi. Ako lista ne prejmete, je mogoče vstavljena, ker ni bil plačan. Ako je vaš list plačan in ga ne prejmete, pošljite nam dopisnico stari in novi naslov.

Naši zastopniki so vsi državni tajniki in drugi zastopniki, pri njih lahko plačate naročnino.

Naročnina za celo leto je \$4.00 in za pol leta pa \$2.00. Člani S. N. P. J. plačajo za pol leta \$1.40 in za celo leto \$2.80.

Naročnino lahko tudi sami pošljite na naslov:

UPRAVNIŠTVO "PROSVETA", 2657 S. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

Zaupno zdravilo prinaša iznenadenja.

Škoda je 30 let za Trinerjevo zdravilo nepolno razbije o najvišjem razenjem. A to tudi radi pravega vzroka, ker zdravilo izdelovalca nima popolne razenja in izlaga od starih številnih izdelavcev. Naložena je ona je zdravilo, da se zdravilo razenja v vsaki državi. Zdravilo smo se dolgo napredno na vseh številnih potrebščinah naših, a novi rojak zdravilo nam je splošno in najvišje v vsaki državi. Vsi prijetelj Trinerjevih zdravil pravi, da v vsaki državi, ki se razenja, to zdravilo velja vsi plačevalci na potrebščine, in tudi zdravilo stane vsak, ki bi bilo mogoče zdravilo v osem priti. Kato pa bo zdravilo Trinerjevih zdravil povzročilo odzvalom vso kar vsi plačajo na njo.

Trinerjevo Ameriško Zdravilno Grenko Vino

tozaj ima tako razenja in vseh med svetom, kar zdravilo, ki bi vsi svoje stabiliz. Imeti vseh bolnikov, ki se razenja odzvalom povzročeni in splošno v vsaki državi. Trinerjevo Zdravilno Grenko Vino očisti bolnikov in očisti in razenja zdravilo v vsaki državi. Zdravilo smo se dolgo napredno na vseh številnih potrebščinah naših, a novi rojak zdravilo nam je splošno in najvišje v vsaki državi. Vsi prijetelj Trinerjevih zdravil pravi, da v vsaki državi, ki se razenja, to zdravilo velja vsi plačevalci na potrebščine, in tudi zdravilo stane vsak, ki bi bilo mogoče zdravilo v osem priti. Kato pa bo zdravilo Trinerjevih zdravil povzročilo odzvalom vso kar vsi plačajo na njo.

TRINERJEV LINIMENT

je gotovo pomoč. Jako je dobro tudi v zdravstvenih odzvalih in v vsaki državi, ki se razenja, to zdravilo velja vsi plačevalci na potrebščine, in tudi zdravilo stane vsak, ki bi bilo mogoče zdravilo v osem priti. Kato pa bo zdravilo Trinerjevih zdravil povzročilo odzvalom vso kar vsi plačajo na njo.

Trinerjev Antiputrin

je izvrstna in pravi prijetelj zdravilo za navadno rano, razenja. Razenja na izlaga v vsaki državi, ki se razenja, to zdravilo velja vsi plačevalci na potrebščine, in tudi zdravilo stane vsak, ki bi bilo mogoče zdravilo v osem priti. Kato pa bo zdravilo Trinerjevih zdravil povzročilo odzvalom vso kar vsi plačajo na njo.

NAJNOVEJŠE NAGRADNO DOBROTA TRINERJEVA ZDRAVILA V MEDNARODNIH RAJSTAVAH: GOLD MEDAL—SAN FRANCISCO 1915, GRAND PRIZ—PANAMA 1915.

JOSEPH TRINER

Manufacturing Chemists 1335-1343 So. Ashland Ave. CHICAGO, ILLINOIS

Notranje zadeve organizacije.

iz urada društva "Višava" št. 100 SNPJ.

Inicijativni predlog.

Društvo "Višava" št. 100 S. N. P. J. je na svoji redni seji meseca novembra in decembra vzele v pretes notranje zadeve organizacije in prišlo do prepricanja, da gl. odbor se ne more ali se ne more posloviti pravih zaključkov, potem katerih bi se uredile notranje zadeve organizacije tako, da bi soglasale z zaključki in raznimi določbami sprejetimi na sedmi redni konvenciji SNPJ v Springfieldu, Ill.

Vedel tega je bilo z večino glasov sklenjeno na zadnji redni seji društva "Višava" številka 100 SNPJ 14. decembra t. l. da društvo v smislu pravil člen IX, točka 3, stran 45 inicijativni predlog za ožjeto in preiskavo treh članov gl. odbora in sicer radi prestopkov kot sledi:

1) Zoper gl. tajnika John Verderbarja, ker se protivi zaključkom zadnje redne konvencije s tem, da se protivi odstaviti valuzbene moči v gl. uradu SNPJ in s tem izkoristi enotno gnotno in škoduje enotnosti interesom v privatne interese omenjene valuzbene moči.

V dokaz gori omenjene trditve se društvo "Višava" št. 100 SNPJ opira na uradne izjave predsednika SNPJ in predsednika bolniškega oddelka, ki sta se izjavila, da se delo v glavnem uradu SNPJ lahko stori z manjšimi številom službenic.

2) Zoper gl. tajnika John Verderbarja, gl. blagajnika Anton J. Tarbova in predsednika kl. porotnega odbora Jože Ambrožiča, ker so prejeli provizijo od tvrdke "American Yugoslav Agency", katere tvrdka je trčila z enotno v tem, da je pošiljala enotni denar v razne kraje.

V dokaz gori omenjene trditve se društvo "Višava" št. 100 SNPJ opira na zapisnik seje gl. izvrševalnega odbora, ki se je vršila oktobra meseca 1919, na kateri se je na zahtevo predsednika nadzornega odbora o tej zadevi debatiralo.

Društvo SNPJ, ki so na jasnem plede inicijativnega predloga in s njim strinjajo, naj istega podpirajo, ako želijo, da se ohrani ugled SNPJ in da se izpolnjuje ustava in določbe.

Victor, Colo. 14. decembra 1919.

Frank Orahem, predsednik,
Louis Sporar, tajnik,
Martin Miklič, blagajnik.

(Društveni pečat.)

(Opomba predsednika SNPJ: Takih obtožb je že več in radi tega se bo vršila izredna seja gl. odbora SNPJ v sredi prihodnjega meseca. Razlika je le ta, da so drugi obrnili najprej na nadzorni odbor in niso ali s stvarjo v javnost. Da se izognemo konfuziji, bi bilo umestno, da se tudi vi tem pridružite in obtožbo umaknete iz javnosti. Želimo, da sprejmete to sugestijo in nas takoj obvestite.)

Odgovor društva "Višava" št. 100 SNPJ predsedniku SNPJ.

Cenjeni sobrat!
Vaše pismo z dne 30. decembra 1919 sprejel in na podlagi tega pisma je bila sklenjena izredna seja društva "Višava" št. 100 S. N. P. J., katere sklepi so sledeči:

Društvo "Višava" št. 100 SNPJ ne more sprejeti Vaše želje oziroma sugestije, da bi se pridružili onim, ki so se obrnili na gl. nadzorni odbor in konstatiramo, da je gl. nadzorni odbor prejel že dovolj pritožb in ker je bil le deloma aktiven, kot posnamemo iz zapisnika gl. seje v oktobru, je naše društvo videlo najbolj pravilno pot, to je da se posluša inicijativnega predloga. Torej želimo, da se isti priobčijo nadalje, kot določa ustava "Slovenske narodne podpornice jednote."

Kar se pa tiče zmešnjave, katero omenjate, pa ni priložnosti nobene. Ako bi gl. odbor na svoji izredni seji rešil to zadevo s tem da izreče obsojdo ali oprostitve, naš predlog avtomatično odpade. V nasprotnem slučaju, samoumevno ako bi predlog dovolj podpiran od članstva SNPJ, bo glavnega odbora ustava na dolžnost ravnati se po zahtevah članstva SNPJ.

Z bratskim pozdravom za društvo "Višava" št. 100 SNPJ.

Frank Orahem, mp. predsednik, mp.; Louis Sporar, mp. tajnik, mp.; Martin Miklič, mp.; blagajnik.

Opomba predsednika: Ker je gl. nadzorni odbor na pritožbo več strank zahteval sklenje se je glavnega odbora, ktera se bo vršila v kratkem in razpravljala o notranjih zadevah organizacije, zato smo pozvali društvo, ki nam je poslalo gornjo inicijativo, da se isto pridruži drugim društvom in da se inicijativa nadalje ne priobčuje. Na odgovor smo čakali dva tedna, in ker društvo zahteva, da se inicijativa priobčuje po pravih, se to mora zgoditi. Termin za podporo te inicijative se pa podaljša avtomatično za dva tedna od prve priobčitev, ker je bilo priobčevanje pretrgano.

Ely, Minn. — Društvo "Prvi Majnik" št. 268 SNPJ je na zadnji redni mesečni seji 4. januarja t. l. vzele v pretes inicijativni predlog društva "Višava" št. 100 SNPJ, ter sklenilo, da se društvo "Prvi Majnik" št. 268 SNPJ popolnoma strinja s stavljenim predlogom ter ga tudi podpira. Toliko v naznanilo vsemu članstvu SNPJ. — Za društvo "Prvi majnik" št. 268 SNPJ: — Loyla Ferušek, tajnik.

(Opomba uredništva: — Opozorjamo vaa društva, da naj podobne sklepe društvenih sej pošiljajo na posebni polji in ne med drugimi društvenimi naznanili.)

DOPISI.

Bentleyville, Pa. — Kar se tiče delavskih razmer v tukajšnji okolici še ni ravno preslabo, ker delamo s polno paro. Toda žal, da ne zadostuje onih zloglasnih 14 odstotkov povznanja plače, ker se trgovci prav nič ne ozirajo na to povznanje plače, ampak ker sami na svojo lastno pest dražijo živila in druge potrebščine. V tem oziru bi bil prav na mestu kak drugi dr. Garfield, ki bi rekel, da smeje trgovci podražiti živila samo za 14 odstotkov in ne več. Tam bi bil kak tak predlog veliko bolj umesten, kot pa pri premogarjih.

V tukajšnji naselbini imamo dve podporni društvi in sicer SNPJ in SDPZ, ki obe dobro napredujejo. Članstvo vestno izpolnjuje svoje dolžnosti in plačuje ob pravem času svoje mesečne prispevke. Razumne, da se najde med člani tudi nekaj takih, ki zelo radi posabijo, kedar je 24. vsakega meseca.

Samoumevno je pa, da imamo tudi dve cerkvi, ki odvržata svoje vernike od vsega hudega in tudi od — napredka. Slovaški duhovnik menda ni dobil zadovoljivega božnjega darila in je radi tega zadujo nedolgo zelo ostel svoje vernike. V svoji razburjenosti je še celo zagnal svojo kapo ali "barat" na tla in si privihal rokave in menda klical svoje farane na "korajžje". Ker se mi je vse postopanje dozdevalo nekako čudno, sem ob prvi priliki vprašal nekega mojega tovariša pri delu, Slovaka, ki je tudi v cerkvenem odboru, za pojasnilo, toda odgovoril mi je, da me to prav nič ne briga.

Jaz mislim, da je bila ta pridiga zelo podčudljiva za vse farane te slovaške cerkve. — Alois Humar.

(Opomba uredništva: Kar se tiče združitve slovenskih podpornih jednot in vrez ne moremo priobčiti, ker je ta stvar na splošnem glasovanju in bi kršili pravila, ako bi priobčili.

Louisville, Colo. — Ne bom se veliko zmotil, ako rečem, da iz tukajšnjega mesta že ni bilo kakih deset let nobenega dopisa v kakem slovenskem listu. Slovenec je sedaj zelo malo naseljenih v tukajšnji okolici; samo dve družini.

Tukaj se je sedaj pričela zelo huda zima, dočim je bilo v božičnih praznikih še dosti lepo in prijazno vreme. Donedaj je padlo okrog 12 palcev snega. Farmarji so ga zelo veselili, ker s tem prikažejo dobre letine v prihodnjem letu.

Čital sem že mnogo dopisov, v katerih dopisniki izražajo željo, da bi radi vedeli, kako so razmere v drugih premogarskih naselbinah za časa zadnjega požara med premogarji in lastniki

THINGS THAT NEVER HAPPEN

Copyright.

— Stvari, ki se nikdar ne zgodijo. — Smešno, vaš fant tako hitro raztrga čevlje. Moj Franceček nosi čevlje zadnji dve leti, pa še opraskani niso.

premogovih rovov in ali so bili premogarji v resnici tako zelo prisiljeni k tlom od podjetnikov, da so se morali vrniti na delo še prej, kot so dobili zahtevano povznanje plače.

V tukajšnji naselbini nismo bili takorekoč nič zatirani. Bilo ni nikakih kompanijskih privatnih stražarjev ali bolje rečeno najetih pretepačev in tudi ne vojaštva. V kolikor sem zvedel, je družba ali podjetniki hoteli dobiti vojaštvo ali milico, toda občinski ali mestni odborniki niso dovolili in ravno tako so se uprli tudi tukajšnji trgovci. Valod tega je bilo tudi popolnoma mirno tukaj. Trgovci so bili v veliki večini naklonjeni premogarjem in so rekli, da ima vsak premogar dovolj kredita, kolikor časa se ne poravnata ta spor. Za potrebo je lahko vsakdo dobil, kolikor je hotel na upanje, ako se je pripratil, da je bil kdo brez denarnih sredstev. Večinoma vsi premogarji imajo pa svoje lastne domove, vsakdo se je že prej preskrbel s premogom za mesec ali še več.

Da so se premogarji vrnilli na delo, je bilo več vzrokov. Največji vzrok je bila sodniška prijava, zaplenjenje organizacijskega denarja ki je bil namenjen za stavkovno podporo in lažjivo pisanje vsemočunjskega časopisa, ki je pripadalo lažnjiva poročila o premogarskih razmerah.

V tukajšnji naselbini so se še najbolj trdovratno upirali Francezi, ki so pod temi pogoji na delo. Nekateri premogarji so se hoteli že povrniti na delo 15. januarja, drugi pa še niso hoteli nič vrdeti o tem.

V premogorav, v Lafayette so se prej delali nekateri "prosto volje", in med temi je bilo še največ Bolgarov, ki komaj čakajo, da se povrnejo v staro domovino s denarjem, ki so si ga prislužili. Pogrešal jih ne bo nihče, ker so delali le kakšno organiziranega premogarjem. Sicer se pa ne smemo čuditi Bolgarom, da se ne brigajo za nobeno organizacijo, ker so popolnoma neizobraženi. Med vsemi Jugoslavi so menda Bolgari najmanj izobraženi, ker se takorekoč sploh nič ne brigajo za čitanje kaj šele za dobre delavske liste.

Od leta 1910—1914 je bila ta stavka prva. Marsikateri se še dobro spominja one stavke, ker kdor je svet ostal do konca v omenjeni stavki ni mogel dobiti dela še eno leto po končani stavki. In mogoče se je kdo kaj takega tudi sedaj bal, da bo ostal brez dela. — Seveda je bila ta stvar neutemeljena.

Priporočam vsem rojakom, da pazno čitajo "Prosveto" in da agitirajo za ta najboljši slovenski delavski list, ker ta v resnici, prikaže dobre in izobraževalne članke. Kdor premlajeno prečita ta list, se bo gotovo naučil marsikaj dobrega. S čitanjem tega lista sem se sam marsikaj naučil in imam danes vse drug pogled v delavske razmere in situacijo, kot sem ga imel predno sem se naro-

čil na "Prosveto". Pazno prečitam vsako številko od prve do zadnje širke in priznam moram, da ne najdem v nobenem drugem listu toliko zanimivega in poučnega kot ravno v tem.

Dobro vem, da je vsak premogar delal ob koncu leta svoje račune, koliko mu je ostalo od lanskega leta in za koliko je na tolišem. Moj končni račun znaša \$400,000,000 na rokah pa vse polno fuljev. To imam od dela prejšnjega leta. Ker se nam pobomo to leto toliko na "bolj-vilski plačo za 14 točk upam pa da bomo to leto toliko na "boljšem" (f). Dobro vam, da dosti, ki se je spomnil te nesrečne "umare" 14. ne ve, kaj je premogar in kako življenje ima in kako si mora služiti svoj kruh.

Is vsega se jasno razvidi, da delavec na bo nikdar nič dosegel, če ne bo organiziral politično in na dan volitev glasoval za delavskega kandidata v vse javne urade in postavodajne sere. Upam, da so se delavcem odprle oči v zadnjem letu, in da bodo vedeli, kako glasovati pri prihodnjih volitvah. Ako ne, bomo pa delavci kmalo primorani delati za dva dolarja na dan, kot se je izrazil nek tukajšnji slovenski trgovec, ki ga vsi dobro poznajo. — Frank Hafner.

Ely, Minn. — Od časa, ko se je pričela stavka v tukajšnji okolici, ni bilo še nobenega dopisa od tukaj. Vzrok temu molčanju je gotovo bojazljivost.

Da odglasovali smo za stavko in tudi hitro popihali nazaj v rudnike, vsak na svoj prostor ali pa v norvega, kakor je kdo imel srečo. Mislili smo si, da je sedaj zopet naša stara namizna sreča, ker so nas gospodje delodajalci tako lepo mirno zopet sprejeli nazaj na delo pod stariimi pogoji. Toda to "veselje" je le malo časa trajalo in te "koristi" smo uživali samo en dan. Kajti drugi dan so naši gospodje že pričeli močno širiti delavce, ki so se jim najbolj dopadli. In ta dirindaj se je ponavljati dan za dnevom. Pri tem delu so pomagale tudi naše "preljube svetnice" ali kako bi jih že imenovali, da so pomagale lahriati — podom kompanistom delavce in da so odpravili vse nepriljubljene osebe. Da se celo med Slovenci se je našlo nekaj sester Judeža Iskrjajeta, da so ogradile nekaj svojih bratov in jih zatolile pri delodajalcih. To je sramota nad sramoto, tolti in opravljati svoje lastne brate pri našem skupnem napredku. V spominu pokličem vsem tem izdajalcem legendu Judeža Iskrjajeta. Marsikateremu rojaku so pripomogli ti izdajalci, da se sedaj nahajajo brez dela. Toda pomnilo naj, da se kolo časa vedno obrača in prav lahko se pripeti, da bo do ti "bratje" (f) prišli na leta stališče, kot se nahajajo sedaj oni, katere sta pahnili v nesrečo. Pomnite še, da velepodjetniki po-

znajo delavce le takrat, kadar jih potrebujejo.

Toda ne pričakujte nobenega namiljenja od njih, ako se bo te nahajali v nesreči, ker tudi niste vredni usmiljenja, ker sami tirate svoje brate v obup. — Eden brez dela.

Kansas City, Kans. — Ker se iz tukajšnje naselbine noče oglašiti noben rojak iz Jugoslavije, hočem jaz beneški Slovenec, nekoliko opisati tukajšnje razmere.

Kakor po častnikarskem "podiranjju sveta" tako tudi po novem letu ni prav nič boljše, v nekaterih ozirih še veliko slabše. Pred "podiranjem sveta" sem si lahko privoščil kak kozarec "for zori" ali "Kentucky oil" in kak "akuner" piva in vse je bilo še nekoliko ceneje, kot je sedaj. Tu v Kansas City, Mo. se še dobi kak požirek za 50 v kakem salunu; toda predno ga izpije, mora vedno poprej opraviti očino in glavne izpoved, obuditi kešanje vseh svojih grehov, ker po taki pijaci, ki se prodaja dandanes, gre gotovo vsakdo rakom živčgat. Ko sem bil pred nekaj dnevi v enem salunu in sem si zaželel dobro pivo sem vprašal natakarja, ako ima kaj prave pijske? Odgovoril mi je, da ima pravo pivo. Naročil sem si ga en kozarec in plačal 25c. Komaj sem ga izpil, sem takoj šel domov, ker je imelo pivo okus po svezih jablah. Tedaj sem sklenil, da ne bom nikdar več zdravil svoje žeje z enakimi zdravili. Drugi dan sem pa že čital v tukajšnjem angleškem listu, da je neki moški, star 42 let, pil v dotičnem salunu žganja in drugo jutro je pa že dezertiral na drugi svet. Take dobrote nam prodajajo tukaj.

Poročati moram tudi, da so tudi tukaj "dražili" komuniste in boljševike, kot v drugih mestih. Pobrali so menda 35 ali 32 Rusov in Poljakov, dva Hrvat in enega Slovenca. En Hrvat je še oproščen za tisoč dolarjev "Liberty Bond's" varčvine. To je najmanjša vsota, zakateno se oprostijo za nekaj časa.

Kakor vse kaže bomo imeli delavci po novem letu nekake čudne postave. Tukajšnji pečlarji moramo biti v sedanjih časih jako bistrega uma. Hoditi moramo samo posamezno. Ako prideta dva skupaj ne kakem vogalu, se že opazi moč postave, ki mirno koraka proti tema dvema in ako mu ne moreta dati zadovoljivega odgovora, ju takoj odvde v zapor. Ako kdo nosi rdečo ovratnico, marš v zapor; ako kdo pije opojne pijske in ga nepokleniti gost opazi, hajd v zapor; ako gre k dekletom v vas in ga dobi, gre v zapor; ako se na ulici fantje pogovarjajo, kam pojdejo jutri, s njimi v zapor; ako greš v cerkev in ne plačaš določene pristojbine, v zapor z brezvercem; ako kupiš cigarete v Kansas City, Kans. v zapor; ako življa pijske zmešane z lesnim alkoholom, pa umrješ in Amen.

Delavske razmere so take, da se ne more delavec prav nič pohvaliti razumno, da se našim čestitljivim delodajalcem čedita med in mleko. V tukajšnjih meščanih so delavci dobili povznanje plače od 1/2 do 2 1/2 na uro; to je mastno poboljšanje, kaj ne. Tako je z nami ubogimi delavci: blagoslov pride do nas, a pri nas ne ostane. Dobijo ga oni, ki ga ne častijo in ne molijo. Tako bom tudi jaz naredil, da ga ne bom več častil in ne molil.

K sklepu dopisa želim veliko napredka širom sveta delavski stranki, ne samo v Italiji tudi v Jugoslaviji. — Feriuga Anton.

West Frankfort, Ill. — Srečno novo leto! Vsega dovolj, samo še imaj kaj "okroglega" v žepu. Premogarji smo dobili 14 odstotno povznanje plače, življenske potrebščine so pa poskočile do 20 odstotkov. Funt sladkorja stane 25c in se ga še težko dobi. Vse plaša navzgor, sneg in dež pa v tem srečnem letu pada kar neprimerno navzdol. — Splošno "sna" je pred drami in bo ne morete dobiti še kako kapljico polane kristjanske pijske za suho gulo.

Premogorovi so pričeli obratovati bolj slabo, ker so zopet pričeli primankovati železniški vozovi. Stara podjetniška fraza: "Tako smo pričeli 'srečno novo leto' leto. Kaj šele prinese bodočnost?" Lahko vsakdo sam sodi, da ni dobrega za delavstvo. Pogon na radikale se širi po celi de-

li in sveda da naše mesto ni bilo izveto. Zaprli so okrog dva tisočata "nevarni" radikale. Na kaj jih je že na prostem in drugi so pa še v zaporu, največ tajniki raznih radikalnih organizacij. Pričujejo se pa še nadaljne aretacije. Med aretiranimi je največ Bolgarov; nekaj je tudi Poljakov. Nekaj aretirancev so odvedli v St. Louis, Mo.

Za časa premogarskega spora so razni elementi in podjetniki vili, da naj stopijo merodajni faktorji na prste rudarjem, da se vrnejo na delo, ker drugače je "pibile" v nevarnosti, da vsi nam nejo vled pomanjkanja premoga. In res, vrli so nam nekaj dobitine in ukazali, da moramo iti na delo. Vošini ni bilo po vrsti, toda kaj hoče, ukaz je ukaz in če bi nam rekli, da moramo glavno akosi sid pa moramo, stvarno je zid bolj trd kot glava. Nihče nas ne vpraša; ako je nam po volji. Delavcem se bodo s tem še bolj odprle oči in tembolj se bodo organizirali, bodisi strokovno ali politično in pri bodočih volitvah voliti može, ki bodo mestno zastopali delavce in v resnici zastopali organizirano delavstvo. Upam, da ne bo nihče med delavcev več vodil kake mešetarje, ki "gihajo" za delavstvo kot za kravo na sejma, kar mu nobeden toliko ne da, kot je blago vredno, pa proda za najkžjo ceno, samo da je kupčija, da je dobro.

Tj delavce-trpila, pa zapomni, ko pride dan volitev, da odda svoj glas za dobrega delavskega kandidata, komar je v resnici delavstva in se je pripravil biriti za izboljšanje delavskega položaja in društvenih razmer. — Frank Kalan.

Iz dršave Kansas. — Poročati hočem na kratko o javnem shodu, ki se je vršil 28. decembra t. l. v Franklins, Kans.

Glavni govorniki so bili sodrugi dr. L. Perič, Fr. Svetek in E. Kristan. — Dastavno vreme ni bilo posebno prijetno, so vendar prišli na shod rojaki iz bližnj in daljnih naselbin. Bili so med njimi rojaki, ki le malokaterik pridejo na kako zborovanje, toda želja alhatiti resnično poročilo iz domovine, jih je prignala na shod. Precej občirna dvorana je bila že eno uro pred začetkom shoda polna do zadnjega kotika.

Shodu je predsedoval sodrug Anton Šular, ki je otvoril shod s kratkim nagevorom ter predstavil prvega govornika sodruga dr. L. Periča katerega je občirno živahno pozdravilo. — Pojani nam je položaj v stari domovini, pred in med vojno in kak je sedaj položaj v sedanjji Jugoslaviji. Za njim je nastopil sodrug Fr. Svetek. Najprej nam je izročil pozdrav jugoslovanskega delavstva v domovini. Pojani nam je položaj ondotnega delavstva in kako se probuja. Rekel je, da bomo lahko mi jugoslovanski delavci v Ameriki, ko se povrne v domovino, igrali veliko vlogo pri vpostavljenju tamkajšnje industrije. Večkratne ploskanje je pretrgalo njegov govor.

Za njim je nastopil naš dobroznani bojevnik sodrug E. Kristan. Občirno nam je burno pozdravilo, ko je stopil na oder. — Med drugim je govoril o stališču, ki ga zavzemamo Jugoslovanski delavci v Ameriki napram stari domovini. Da smo sicer pripravljeni napeti vse moči za povzroke nove Jugoslavije, da pa zahtevamo pred vsem, da bo v tej državi vladalo ljudstvo. Pozival nas je, da naj vztrajamo nadalje na z našim započetim delom, katere pa mora biti organizirano in ta organizacija je "Jugoslovanska republikanska združenja". Ako ne dosežemo, kar zahtevamo, dunes, jutri je še en dan; ako ne le to, pa drugo leto. — Ljudstvo je burno odbravalo njegov govor, kar je dokaz, da je vsem govornik iz arca.

Predsednik shoda je nato vprašal, če se kdo želi govoriti ali kdo želi staviti kako vprašanje govornikom. Ker se ni nihče opsil, je predsednik zaključil shod. — Zavrhali se je govornikom njih trud ter obenem nas skupno pozval, da naj gremo podvojenimi močmi na delo v J.R.Z. da naj se vsi organizirajo v največji slovenski politični organizaciji v Ameriki "Jugoslovanska republikanska združenja" ter naj vztrajajo delati, dokler ne dosežemo našega

VZROKI:—Pri nas ni v navadi, da hranimo čez poletje naše najboljše blago za prihodnjo zimo, da ga potem po smelno nizkih cenah prodajamo kot novo in modno blago. Ne, to ni pri nas v navadi! Dotaknili so namo blago, naproday po najnižjih in najvišjih cenah, ampak samo s svinčnikom smo znižali cene, kajti z njim smo zapisali cene, ki so tiskane na "Rudočam listku cene" in to je vse.

9 de 12 em ed 1 de 5
ntim.